

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului

învinuirea lui

Mihail Antonev

(art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal)

(Dosarul nr. Ira-840/2023

1-20032755-01-Ira-29052023)

Recurs vădit neîntemeiat; Instanța nu poate încasa din oficiu în folosul unei instituții publice prejudiciul material care nu contează la încadrarea juridică a faptei; Simpla solicitare de recunoaștere în calitate de parte civilă, în lipsa unei pretenții civile concrete, nu echivalează cu intentarea acțiunii civile; După emiterea sentinței nu poate fi înaintată acțiunea civilă.

13 august 2026

Au judecat anterior cauza judecătoreii

Prima instanță – Mihail Osadcii

Instanța de apel – Galina Vavrin, Natalia Bondarenco, Ion Dănăilă

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul în cauza penală privind învinuirea lui Mihail Antonev,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Vladislav Gribincea, *Președinte,*

Sergiu Stratan,

Leonid Chirtoacă, *judcători,*

constată următoarele:

PARTEA INTRODUCATIVĂ

1. Mihail Antonev s-a născut în anul 1958 în raionul Cantemir. El a fost învinuit în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal (accident rutier care a cauzat vătămare corporală gravă).

2. Mihail Antonev a fost apărât de avocații Vasile Zagaicau, Elena Garaz și Tatiana Dicusar.

3. La 04 februarie 2022, Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare - CNAM) a întocmit cerere adresată Procuraturii raionului Cantemir. Ea a solicitat recunoașterea în calitate de parte civilă și inițierea procedurii de recuperare a cheltuielilor de asistență medicală acordată părții vătămate Gheorghe Balan (f.d. 192-193, vol. I). La 09 februarie 2022, procurorul-șef Adrian Procoavă a remis această cerere instanței de judecată (f.d. 191, vol. I).

4. Cauza a fost examinată în procedură simplificată, conform art. 364¹ Cod de procedură penală. La 12 septembrie 2022, în ședința de judecată, procurorul a atras atenția instanței că reprezentantul CNAM a depus cererea de recunoaștere în calitate de parte civilă. Apărătorul Elena Garaz a solicitat respingerea cererii CNAM, deoarece nu a fost depusă acțiunea civilă în sensul art. 222 Cod de procedură penală (f.d. 245-246, vol. I).

5. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul Cantemir, din 03 noiembrie 2022, Mihail Antonev a fost condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal. Instanța a respins cererea CNAM privind recunoașterea în calitate de parte civilă.

6. Prin decizia Curții de Apel Cahul, din 16 februarie 2023 au fost respinse ca nefondate apelurile declarate de procuror și de reprezentantul CNAM.

7. La 10 și 12 mai 2023, procurorul și reprezentantul CNAM au depus recurs. Ei au solicitat remiterea cauzei la rejudecare sau încasarea cheltuielilor de asistență medicală în beneficiul CNAM.

8. Urmărirea penală a fost desfășurată în perioada 17 decembrie 2019 – 06 martie 2020. Prima instanță a examinat cauza în perioada 06 martie 2020 – 03 noiembrie 2022. Instanța de apel a judecat cauza în perioada 24 noiembrie 2022 – 16 februarie 2023. La 29 mai 2023, dosarul a ajuns la Curtea Supremă de Justiție.

ÎN FAPT

9. Mihail Antonev a fost învinuit că, la 02 decembrie 2019, ora 16:30, într-un sat din raionul Cantemir, conducând vehiculul de model „Gaz 53A” nu a manifestat prudență și nu s-a asigurat când se deplasa cu spatele, prin ce a încălcat prevederile pct. 39 subpunct 1 și 41 subpunct 2 al Regulamentului Circulației Rutiere. El a tamponat pietonul Gheorghe Balan, a trecut peste el cu roata din spate și i-a cauzat leziuni corporale grave. Fapta încriminată a fost încadrată în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal.

10. La 03 noiembrie 2022, [Judecătoria Cahul, sediul Cantemir](#), l-a recunoscut vinovat pe Mihail Antonev în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal. El a fost condamnat la doi ani de închisoare, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport. Pedepsa cu închisoarea a fost suspendată pe termen de doi ani. Instanța a respins cererea depusă de CNAM privind recunoașterea în calitate de parte civilă. Ea a reținut că CNAM nu a depus acțiune civilă.

11. La 09 noiembrie și 07 decembrie 2022, procurorul și reprezentantul CNAM au depus apel. Ei au considerat că prima instanță incorect a refuzat să recunoască CNAM-ul în calitate de parte civilă. Instanța trebuia să se expună referitor la admiterea sau neadmiterea în calitate de parte civilă. Procurorul a solicitat admiterea pretențiilor depusă de CNAM, din care motiv acțiune civilă trebuia admisă integral. La cererea de apel depusă de CNAM, a fost anexată acțiunea civilă împotriva lui Mihail Antonev, datată din 07 decembrie 2022. Prin acțiunea civilă se solicita încasarea sumei de 59.153,37 lei pentru cheltuielile suportate în legătură cu acordarea serviciilor medicale lui Gheorghe Balan (f.d. 13-14, vol. II).

12. La ședința curții de apel din 16 februarie 2023, apărătorul Tatiana Dicusar a depus referință. Ea a solicitat respingerea apelurilor. Apărarea susține că CNAM nu a respectat cerințele impuse de art. 219 Cod de procedură penală și nu a depus acțiune civilă (f.d. 49, vol. II).

13. Prin [decizia Curții de Apel Cahul](#), din 16 februarie 2023, apelurile au fost respinse. Curtea de apel a reținut că prima instanță corect a respins solicitarea CNAM de recunoaștere în calitate de parte civilă. Instanța de apel a constatat că cererea CNAM de recunoașterea în calitate de parte civilă reprezintă un calcul a cheltuielilor pentru tratamentul staționar al părții vătămate și solicitarea de încasare a sumei în beneficiul statului. Din conținutul cererii nu rezultă că aceasta este o cerere de chemare în judecată înaintată împotriva lui Mihail Antonev. Prima instanță corect a constatat că CNAM nu a respectat prevederile art. 61 alin. (1) și 219 alin. (1) Cod de procedură penală. CNAM nu a fost limitat în dreptul de a depune acțiune civilă, însă ea nu și-a valorificat acest drept. Ea poate depune o acțiune separată în ordinea procedurii civile. Decizia integrală a fost pronunțată la 14 aprilie 2023.

14. La 10 și 12 mai 2023, procurorul-șef al Procuraturii de circumscripție Cahul, Dumitru Calendari, și reprezentantul CNAM, Natalia Zarișneac, au declarat recurs. Ei reiterează argumentele din apel și solicită remiterea cauzei la rejudecare

sau încasarea cheltuielilor de asistență medicală în beneficiul CNAM. Recurenții invocă temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală. Ei consideră că instanțele inferioare nu s-au pronunțat dacă trebuie reparată paguba materială atunci când nu a fost intentată acțiunea civilă (art. 385 alin. (1), pct. 11) Cod de procedură penală) și asupra pagubei materiale în sumă de 59.153,37 lei (art. 397 alin. (1) Cod de procedură penală). Instanța de fond nu s-a expus prin încheiere asupra cererii CNAM de recunoaștere în calitate de parte civilă, așa cum prevede art. 61 alin. (2) Cod de procedură penală, iar instanța de apel nu s-a expus asupra acțiunii civile depusă de CNAM la 07 decembrie 2022.

15. La 29 mai 2023, Curtea Supremă de Justiție a solicitat prezentarea referinței la recurs. La 07 iunie 2023, apărătorul Tatiana Dicusar a depus referință. Ea susține că recursul depus de CNAM este vădit neîntemeiat. Curtea de apel corect a constatat că cererea depusă de CNAM nu este o acțiune civilă în sensul art. 61 alin. (1) și 219 alin. (1) Cod de procedură penală.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

16. Partea relevantă a Codului de procedură penală:

„Articolul 61. Partea civilă

(1) Parte civilă este recunoscută persoana fizică sau juridică în privința căreia există suficiente temeiuri de a considera că în urma infracțiunii i-a fost cauzat un prejudiciu material sau moral, care a depus la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată o cerere de chemare în judecată a bănuțului, învinutului, inculpatului sau a persoanelor care poartă răspundere patrimonială pentru faptele acestuia. Acțiunea civilă se judecă de către instanță în cadrul procesului penal dacă volumul prejudiciului este incontestabil.

(2) Recunoașterea ca parte civilă se efectuează prin ordonanța organului de urmărire penală sau prin încheierea instanței de judecată.

Articolul 219. Acțiunea civilă în procesul penal

(1) Acțiunea civilă în procesul penal se intentează prin depunerea unei cereri, adresate procurorului sau instanței de judecată, de către persoanele fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale sau morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia.

Articolul 221. Intentarea acțiunii civile în procesul penal

(1) Acțiunea civilă în procesul penal se intentează în baza cererii scrise a părții civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal până la terminarea cercetării judecătorești.

(2) Acțiunea civilă se intentează față de bănuț, învinut, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinutului, inculpatului.

(3) În cererea de intentare a acțiunii civile se arată cauza penală în procedura

căreia urmează să fie intentată acțiunea civilă, cine și către cine intențează acțiunea, valoarea acțiunii și cerința de despăgubire.

(4) Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată pentru compensarea prejudiciului cauzat autorităților publice prin infracțiune, precum și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul, de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătorești. Cererea de chemare în judecată poate fi depusă indiferent de acordul autorității publice.

(5) Persoana care nu a intentat acțiunea civilă în cadrul procesului penal are dreptul de a intenta o asemenea acțiune în ordinea procedurii civile.

Articolul 222. Recunoașterea și refuzul de a recunoaște partea civilă

(1) Persoana fizică sau juridică care a intentat acțiunea civilă, prin ordonanța organului de urmărire penală sau prin încheierea instanței de judecată, este recunoscută în calitate de parte civilă și ei i se înmânează informație în scris despre drepturile și obligațiile ei prevăzute în art.62.

(2) În cazul în care lipsesc temeiurile prevăzute în art. 219 și 221 pentru intentarea acțiunii civile, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, prin hotărâre motivată, refuză să recunoască în calitate de parte civilă persoana fizică sau juridică care a intentat acțiunea civilă, explicând persoanei respective dreptul de a ataca cu recurs această hotărâre.

(3) Refuzul organului de urmărire penală sau al instanței de a recunoaște persoana în calitate de parte civilă nu o lipsește pe aceasta de dreptul de a intenta acțiunea civilă în ordinea procedurii civile.

Articolul 397. Alte chestiuni care trebuie soluționate în dispozitivul sentinței

Dispozitivul sentinței de condamnare, precum și al celei de achitare sau de încetare a procesului penal, pe lângă chestiunile enumerate în art.395 și 396, în cazurile necesare, trebuie să mai cuprindă:

1) hotărîrea cu privire la acțiunea civilă înaintată sau hotărârea pronunțată din oficiu de către instanță referitor la repararea pagubei;”

MOTIVAREA INSTANȚEI

17. Recursul a fost declarat în mai puțin de 30 de zile de la pronunțarea deciziei motivate a instanței de apel, adică a fost depus în termen.

18. Art. 434 Cod de procedură penală stabilește că instanța de recurs verifică „legalitatea hotărârii atacate” doar „în limitele invocate în recurs”. Instanța nu poate admite recursul pe alte temeiuri decât cele invocate (decizia nr. [1ra-854/2022](#), § 85). Totuși, legea nu interzice recalificarea considerentelor invocate în recurs de la un temei la altul (decizia nr. [1ra-1520/2023](#), § 56).

19. Recursurile sunt întemeiate pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală în vigoare pînă la 01 septembrie 2023. În esență, recurenții nu sunt de acord că instanțele inferioare au respins cererea CNAM de recunoaștere în calitate de parte civilă. Ei susțin că acțiunea civilă trebuia admisă integral și să se încaseze paguba materială. Având în vedere argumentele din recurs, acesta va fi examinat

prin prisma pct. 6), ce se referă la carențe de motivare a deciziei instanței de apel.

20. Dreptul la repararea daunei se realizează prin constituirea/recunoașterea persoanei în calitate de parte civilă în urma înaintării acțiunii civile (art. 222 alin. (1) Cod de procedură penală). Din articolele 61 alin. (1), 219 alin. (1) și 221 alin. (1) și (3) Cod de procedură penală, rezultă că intentarea acțiunii civile în cadrul procesului penal este un drept. Poate deveni parte civilă partea vătămată care înaintează acțiunea civilă, fie persoana care înaintează acțiunea civilă, chiar dacă anterior nu a obținut calitatea de parte vătămată. Potrivit art. 219 Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se intentează prin depunerea unei cereri scrise. Aceasta poate fi depusă la etapa urmăririi penale, fie la etapa judecării cauzei în prima instanță.

21. Cererea de recunoaștere în calitate de parte civilă depusă de CNAM nu substituie cererea de chemare în judecată. Pentru a fi recunoscută în calitate de parte civilă, CNAM urma să depună cel târziu în prima instanță o cerere de chemare în judecată împotriva inculpatului, cu indicarea pretențiilor concrete. La materialele cauzei examinate de prima instanță nu se regăsea o asemenea acțiune. Aceasta a fost înaintată odată cu depunerea cererii de apel.

22. Recurenții mai susțin că instanța de apel nu s-a expus asupra acțiunii civile, care a fost înaintată odată cu depunerea apelului. Potrivit art. 220 Cod de procedură penală, acțiunea civilă se examinează potrivit Codului de procedură penală. Normele procedurii civile se aplică în mod complementar, în măsura în care nu contravin principiilor procesului penal. Conform art. 372 alin. (3) Cod de procedură civilă, în apel nu poate fi schimbată calitatea procesuală a părților, obiectul acțiunii, sau înaintate pretenții noi. Astfel, în instanța de apel nu pot fi solicitate pentru prima dată încasarea prejudiciului material de la condamnat (*mutatis mutandis* deciziile nr. [1ra-1117/2023](#), § 40 și nr. [1ra-1480/2023](#), § 16-17).

23. Recurenții mai susțin că instanța de judecată putea încasa prejudiciul material din oficiu. Art. 397 alin. (1) Cod de procedură penală oferă instanței de judecată dreptul de a repara dauna materială cauzată prin infracțiune, chiar dacă nu a fost înaintată o acțiune civilă. Totuși, aceasta nu este o obligație, ci este un drept, care se aplică în special în cazul infracțiunilor pentru care cuantumul prejudiciului contează la încadrarea juridică a faptei. Cu excepția victimelor deosebit de vulnerabile menționate la art. 58 alin. (4) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de judecată nu ar trebui să încaseze prejudicii în lipsa unei pretenții menționate clar în acțiunea civilă (încheierea nr. [1ra-1217/2023](#), § 40). Prejudiciul pretins de CNAM nu avea importanță pentru încadrarea juridică a faptei incriminate condamnatului. De asemenea, CNAM nu este victimă a infracțiunii. Ea nu poate fi nici considerată o persoană deosebit de vulnerabilă.

24. Prima instanță a menționat că CNAM putea intenta un proces civil împotriva condamnatului, iar instanța de apel a subscris acestei concluzii. Prin urmare, soluția judecătorească nu a privat CNAM de dreptul de a solicita despăgubirea pretinsă. Procurorul susține că acțiunea civilă trebuia admisă, însă

nu a fost examinată de către instanța de apel. În asemenea circumstanțe, instanța de recurs, dacă ar fi admis recursul, nu putea decât să trimită cauza la rejudecare. Procurorul solicită același lucru în recurs. Recursurile au fost înaintate în mai 2023, iar procurorul și CNAM nu puteau să nu cunoască că, la acel moment, la Curtea Supremă de Justiție activau doar câțiva judecători, iar cauzele penale erau examinate foarte greu. Intentarea unei acțiuni civile separate ar fi oferit un remediu mai rapid CNAM. În asemenea circumstanțe, instanței îi este greu să înțeleagă care a fost scopul urmărit de procuror și CNAM prin înaintarea recursului.

25. Din motivele de mai sus, recursurile sunt vădit neîntemeiate și, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibile recursurile depuse de procurorul Dumitru Calendari și reprezentantul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Natalia Zarișneac, împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 16 februarie 2023.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Vladislav Gribincea

Judecători

Sergiu Stratan

Digitally signed by Chirtoacă Leonid
Date: 2026.08.14 16:01:59 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Leonid Chirtoacă